Egyházi Beſzéd,

mellyet

1822. Eſzt. Szent György Havának 23. Napján

Midőn

Az Eſztergami Fő-Anya-Templomnak

Fundamentoma

Fő Méltóságú Hertzeg

Rudnai, és Divék-Újfalusi

Rudnay Sándor Úr

Eſztergami Érsek,

Magyar Orſzágnak Primása 's a' t.

által

fényes ſzertartással letétetnék,

tartott

Kopácsy Jósef,

Székes-Fejérvári Püspök.

9424. E. 55. VI.

EGYHÁZI BESZÉD,

MELLYET

1822. ESZTENDŐBEN SZ. GYÖRGY HAVÁNAK 23. NAPJÁN,

MIDŐN

AZ ESZTERGAMI FŐ-ANYA-TEMPLOMNAK

FUNDAMENTOMA

FŐ-MÉLTÓSÁGÚ HERTZEG

RUDNAI, ÉS DIVÉK-ÚJFALUSI

RUDNAY SÁNDOR ÚR

ESZTERGAMI ÉRSEK,

MAGYAR ORSZÁGNAK PRIMÁSA 'SA'T.

ÁLTAL

FÉNYES SZERTARTÁSSAL LETÉTETNÉK,

TARTOTT

KOPÁCSY JÓSEF,

SZÉKES-FEJÉRVÁRI PÜSPÖK.

tanári könyvtár

Eſztergamban,

nyomtattatott Beimel Jó'sef, Ts. Kir. Privilegiáltt, és Orſz. Primási Könyvnyomtatónál.

08273

Az Eſztergami épülendö Fö-Templom.

Szarándokok vagyunk előtted, és Jövevények, mint minden atyáink; a' mi napjaink, mint az árnyék a' földön, és nints maradásunk. 1. Paral. 29. v. 15.

A' ſzertartás, Jeles Halgatóim! melly most ſzemeink előtt fényes pompával véghez ment, arra való, hogy a' megſzenteltt hely a' Magasságbélinek tiſzteletére kijeleltessék, 's az elkezdett nagy munkának folytatására, végzésére, buzgó könyörgésinkkel annak segedel-

Coloss. 1. *v.* 15. delmét nyerjük meg, a' ki az örök A-
I. Cor. 3. *v.* 11. tyának képe, és ábrázatja lévén, Ö
Apoc. 1. *v.* 8. maga a' ſzegletkő, a' mozdíthatatlan fundamentom, a' kezdet, és végzet;
I. Petr. 2. *v.* 4. 5. kire, mint talpkőre, minékünk is fölül épitetni kell lelki házul.

A' katolika Anyaſzentegyház úgy tekinti az ő templomait, mint a' Magasságbéli eránt kimutatott alázatos hódolásnak nyilvánságos, ſzembetünő jeleit; úgy tekinti, mint hűséges képeit a' mennyei ſzent városnak, az új Jerusálemnek, mellynek feje maga a' megditsőitetett Jésus, tagjai pedig az élő hit, és jóságos tselekedetek által boldogultt Szentek; úgy tekinti, mint az imádságnak, és a' mennyei adományok' bőséges'bb kioſztásának helyeit. A' katolika Anyaſzentegyház a' ſzent é-
I. Petr. 1. *v.* 15. 16. letre lett hivattatásunkhoz képest, életünket mintegy húzamos isteni tiſztelletté tenni, és ſzentelni kivánván, annak jelesebb ſzakaſzait, ſzületésünktöl kezdve, némünémüképen templomaihoz tsatolja, azokkal egybeköttetésbe hozza. — Ezen helyes tekintetekre néz-

ve

ve tulajdona a' katolika Anyaſzent-egyháznak, valamint az Isten' tiſztelетét nagy, és fényes pompával diſzesíteni, úgy ennek helyeitöl, a' templomoktul, hogy mennél jeles'bbek, fölséges'bbek lehessenek, költségét, kintseit nem kémélni.

Nem azért, mintha az Istent tsak külsö ſzertartással, tsak kézzel kéſzitett templomokban kellene imádnunk. Tudton tudjuk, hogy Ö elötte minden épen égö áldozatoknál kedvesebb *Ps.* 49. a' ſzívnek tiſztasága; tudjuk, hogy *lélek az Isten, és a' kik Ötet imádják, Joan.* 4. *lélekben, és igazságban kell imádniok*; tudjuk, hogy *az ég az Ö ſzéke, és a' föld az Ö lábainak zsámola*, hogy *Is.* 66. *v.* 1. *az ég, és az egeknek egei bé nem foghatják Ötet;* tudjuk, hogy az 3. *Reg.* 8. egéſz terméſzet egy fölséges templom, *v.* 27. melly a' Mindenhatónak véghetetlen hatalmát, jóságát, böltsességét ſzemeink eleibe kitárván, önként semmiségünknek megismérésére, a' legmélység'sbb megalázodásra, imádásra, hódolásra, a' mindenek hatalmas Urához *Ps.* 18.

en-

engedelmességre ébreſztget. De tudjuk egyſzer'smind, hogy az ember a' természetnek roppantt alkotmányi köztt vergődvén, érzéketlen marad, 's mintha azokban az egek' Urának hatalmát nem látná, ſzózatját nem hallaná, sugallásit nem értené, elmerül a' zúrzavarban, megkeményiti ſzivét. A' katolika Anyaſzentegyház tehát az isteni tiſzteletnek pompájával, fényes ſzertartásival, a' ſzép mesterségeknek míveivel, a' roppantt templomoknak fölségével siet ötet megſzélyedéséből kiragadni, képzelödésén erőt venni, legalább ennek ſzárnyain ötet eredeti honnyába, az egekbe fölemelni. A' katolika Anyaſzentegyház elhiteti magával, hogy a' nagy, és fölséges tárgyak, mellyektöl körülvétetünk, nagy, és fölséges gondolatokat támaſztanak elméinkben; igazságosnak, ſzükségesnek tartja, hogy a' ſzép mesterségeket ſzülő tehetségek ne tsak az embernek lealatsonyitására, a' hivságnak, kortsosodásnak eſzközül ſzolgáljanak, hanem mindenek elött, és fölött, annak megditsöitésére jeleskedjenek remek-

mun-

munkáikkal, a' ki az erővel, és tehetségekkel ingyen kegyelméből felékesité az embert, 's azoktol ismét meg is foſzthatja; igazságosnak, ſzükségesnek tartja, hogy az ember, valamint ſzeretni tartozik Istenét mindenek fölött, ſzinte úgy tiſzteletét, hódolását is, mindenek fölött, minden erejéből, mennél jelesebben, mennél fölségesebben mutassa bé Alkotójának.

Ezen fölséges vélekedés, Istenhez tartozó tiſzteletünk eránt, közönséges vala még a' bálványozó népeknél is. Avagy nem erre mutat e' Romának jobb idejében fönálló törvénye, melly az épitést faragott kövekből minden magános ſzemélyektöl eltiltván, föképen a' templomokra hagyá fön? *a*)

Nem

a) Az itt említett Romai törvényt ugyan föl nem lehet hozni a' régiségből: igy értik, és magyarázzák mindazonáltal több Tudósok Horatiusnak imez verseit:

— — — — *Non ita Romuli*
Præscriptum, et intonsi Catonis,
Auspiciis, veterumque norma.
Privatus illis census erat brevis,
Commune magnum: — — —
— — — — — — —
— — — — — —

Nem erre mutat e' Octavianus Augustusnak tsak egyik Romai templomhoz is bámulást okozó adakozása? *b*) Nem ezt bizonyitják e' a' föld' ſzinén külömbféle idökben fönálló bálvány templomoknak olly drága, 's böséges kintseik, olly tágos, és tündöklö épületeik, hogy azokhoz véve az igaz Istennek leggazdagabb templomi ſzegénységet mutatnak? *c*) — A' világnak lelke mindazonáltal nem így itél. A' világnak uralkodó lelke akár minek haſznát tsak mái naprol, holnaprol, egyedül öllel, és könyökkel mérvén, a' léleknek fönhéjjazását nem isméri. A' midön hiú fényüzésére, tsak magát kereső intézetire, gyönyörködésire erejét, te-

---

Nec fortuitum spernere cespitem
Leges sinebant; oppida publico
Sumptu jubentes, et Deorum
Templa novo decorare saxo.

Lásd Horatius' kiadását *cum interpret. et not. Ludov. Desprez.*

b) *Sveton. in August.*

c) Lásd erröl *Dissert. Jo. Tomei Marnavitii pro sacris Ecclesiarum ornamentis contra eorum Detractores apud Claud. Fleury in Discipl. Populi Dei. edit. Franc. Anton. Zaccaria.*

tehetségét, a' földnek termeſztményit, a' tenger' fenekét kimeríti; meg nem botsátja, ha mi az ö ſzük mértékén, ſzorgos, és ſösvény ſzámvetésén fölül adatik az Úrnak. Minden egyéb ſzükséges, legalább haſznos lehet; de a' mi a' mindenek' Urának Ábellel inkább a' nyájnak javából, mint Káinnal annak hitványából áldoztatik, a' már bizonyos tékozlás, kéſz haſzontalanság.

Balgatag, megromlott tévelygés! Hogy hogy? Tehát midön az ember önnön töredékeny nagyságát kevély míveiben majd nem a' fölhökig emeli: a' Magasságbélinek ſzenteltt épitmények tsak a' középſzerüségnek, az alatsonyságnak béllyegét hordozzák? Tehát a' legnemesebb, a' legſzentebb indulatok, — az Istennek ſzeretete, tiſztelete — fölséges tárgyjokhoz vonzó buzgóságjok ſzerint külsö mívekben soha ki ne fejtödzhessenek, hanem mintegy ſzárnyok ſzegve eltompúljanak? Nem volt e' kedvesebb Idvözítönk' ſzemeiben Magdolnának drága kenete, mellyet ſzeretetté-

tetének özönében, törödelmes ſzivének
Math. 26. *v.* 7. *Joan.* 12. *v.* 5. felbuzdulása ſzerint, Urunknak fejére, lábaira kiöntött, mint Judásnak takarékossága? Még sem tanúlta e' meg a' világ, hogy hidegségével a' léleknek fölemelkedését, 's fölséges'bb öſztöneit lerontván, önnön magának is ſzárnyát ſzegi? mert eljövén az idő, midőn a' kézzel fogható haſzon- és jutalom-adásbol kifogyott, mihez nyuljon a' nagy dolgok' véghez-vitelére? — Igen is: tékozlás, haſzontalanság a' ſzent fény, az ajtatos pompa, a' fölségesen épültt templomok, ha a' létel a' földön nem egyéb egy húzamos nyomorék munkánál, mellyel naprol napra tsak hiú nyereségeinket neveljük, tündér gyönyörködésinket vadáſzſzuk. Ám de ha a' földön tsak ſzarándokság életünk; ha minden, a' mivel birunk, tsupán haſzonvételre, ſzoros ſzámadásunkra, költsönképen bizattatván, koránt sem tulajdonunk; ha a' Mennyek' Urának minden ajándékainkkal semmit mást, mint a' mit Tőle megditsőitésére vettünk, viſzſza nem adhatunk: már úgy mi lehet nemesebb, avagy haſznosabb, mint

vá-

vágyodásinkkal innét fölebb emelkedni, a' földi javaktol ſzivünkkel még itt vándorlásunknak porában jó kedvel, 's örömest elſzakaſzkodni? a' mulandót az örökkévalókért föltserélni, viſzſzaadni?

Ezen ſzent érzésektöl lelkesittetett Dávid Király, midön a' Templomnak épitésére gyüjtött temérdek kintseket végig nézvén, és a' népnek jó kedvét, örömét, mellyel a' ſzent tzélra adományit bémutatá, ſzemlélvén: *Tied Uram!* úgy monda, *a' fölség, és a' hatalom, a' ditsöség, és a' gazdagság. Te mindeneken uralkodol; mindenek tieid, és a' miket a' te kezedböl vettünk, azokat adtuk néked. Mert ſzarándokok vagyunk elöttted, és jövevények, mint minden atyáink; a' mi napjaink, mint az árnyék a' földön, és nints maradásunk.* Ezen ſzent érzések lelkesiték ditsö Királyunkat, Szent Istvánt, a' midön Szent Albertnek Kristusért ſzenvedett halálárol tudósittatván, eránta felbuzdúltt hálaadó indulatjából, e' ſzent *I. Paral. c. 29.*

ſzent hegyen fényes Anya-fő-templomot kezd vala emelni tiſzteletére. Azok lelkesitették, 's öſztönözték későbben Szécsi Dénes nagy emlékezetű Érseket és Kardinált, hogy ugyan azon templomot több eſztendei fáradságos munkával az idő, és viſzontagságok által okozott romlásából kiragadná, 's a' Magyar hazának, és Anyaſzentegyháznak örömére, ditsőségére, az akkori kereſztény világ' legſzebb templominak sorába helyheztetné. Azoktol lelkesedtek hazánknak halhatatlan bajnokja Hunyadi János, 's véle élő hazafi bajtársai, kik Szécsi Dénesnek istenes munkáját jeles adakozásokkal támogatván, tettében meg mutaták, melly ſzép a' vitézségnek, és hazafiúságnak az ajtatossággal lett párosodása. *d*).

Két-

d) Szécsi Dénes Eſztergami Érsek és Kardinál Szent Albertnek régi templomát düledék állapotjából négy eſztendei munkával új fényre hozta, 's a' Bold. Szüznek, és Szent Albert Püspöknek tiſzteletére újonan fölſzentelte 1453. eſztendőben. Hunyadi Jánosnak ezen templomra tett adakozását tiz ezer aranyokra teſzi Széles Györgynek kézirata. Schmitth pedig in Dyonisio de Szécs igy emlékezik *exemplum Præsulum ad aliorum valuit*

Kétség kivül ſzinte e' ſzent érzések lelkesitettek Téged is Fö-Méltóságú Hertzeg, és Primás, midön az elkezdett nagy munkát vállaidra vevéd. Nem édesgethetett erre sem a' hatalomnak, vagy gazdagságnak ingere, sem a' közönséges lelkeknek öſztönül ſzolgáló mindennapi haſzon. Tsak az Isten' ditsöségének buzgó ſzomjuhozása, az ön-haſzon-keresetnek félretétele, jeles Öseidröl, az elsö magyar ſzázadokbol *e*) reád maradtt nagyra termés birhattak arra, hogy a' nyugságot terhes gondokkal, a' takarékos kints gyüjtést majd nem határ nélkül való kiadással föltserélnéd. De épen azért, mint Benned különösen tündöklö nagy ſzivet, nagy elſzanást mutató, 's az idönek hidegségét megtzáſoló lelkierönek bizonyság-oſzlopa, probája, úgy fog

e'

---

incitandam munificentiam. Hungariæ Gubernator Hunniades, cæterique Optimatum magnam auri, argentique vim profuderunt.

e) Tudva van, hogy a' Rudnai, és Divék-Ujfalusi Nemzetség eredetének sorát *diplomatice*, és a' Fö-Méltóságu Királyi Curiának megállapitása ſzerint, is, a' 12. ſzázadnak közepéig ſzakadatlanul fölviſzi.

e' nagy munka a' késő maradékok' ſzemei előtt állani, emelkedni fog ſzivök ſzázadok mulva is látásán, 's míg a' nagy dolgoknak, mellyek e' ſzent helyen történtek, emlékezete kedves leſz a' Magyarnál, mind addig tiſzteletének főbb tárgyai között el törülhetetlen betükkel fölirva tartja nevedet.

* * *

A' helyhez, mellyen valaha nagy dolgok történtek, némünémü titkos erővel vonzódunk. Eltünhettek róla a' hires emberek, füstbe mehettek a' nagy tetteknek jelei: maga a' hely elegendő arra, hogy képzelődésünket mélyen érdekelje, ſzivünket édes emlékezéssel vegyes sohajtásra fakaſzſza. Illyen ez az emlékezetes hegy, Jeles Halgatók! mellyre mái napon istenes ſzándékbol öſzſze sereglénk. Avagy léphetünk e' valahová, hogy Szent István első Királyunknak nyomdokiba ne akadgyunk? Itt látta ő előſzör a' napnak világát; itt serdült, itt nevekedett az Urnak félelmében; itt tanulta meg

ama'

ama' mennyei tudományt, mellynek útmutatása ſzerint, mint Apostol, mint Törvényhozó, mint Uralkodó, hármas hivatalát ſzentül tellyesité, 's a' minden orſzáglásnak végső tzéljára, a' Mennyek orſzágának terjeſztésére, az Isteni gondviselésnek kezében alkalmatos eſzköz, hűséges ſzolga lett. Itt lépett ő a' ſzent Koronának felvétele által a' fölkenettetett Fejedelmeknek sorába; itt hódolt meg a' Nemzet Királyi hatalmának; itt ſzerzé, és adá ő viſzontag *f*) ama' polgári alkotmányt népének, melly későbben irásba foglaltatván *g*) valamint a' kereſztény religyiónak gyámola, úgy nemzetünk' boldogságának talpköve, záloga léve.

Ha

---

f) S. Steph. Decr. lib. 2. Præf. §. 2. *Nos quoque, Dei nutu nostram gubernando Monarchiam — — decretali meditatione nostra statuimus genti nostræ.* etc. — Bulla aurea Andreæ II. §. 3. *Concedimus tam eis, quam aliis hominibus Regni nostri libertatem a Sancto Rege concessam.*

g) Hartvicus in vita S. Stephani regis c. 2. *Post acceptum regalis excellentiæ Signum, — cum Episcopis, et Primatibus Hungariæ Statutum a se decretum, manifestum fecit, et subscriptione fœderis* etc.

Ha a' ſzentebb régiségek' rejtekébe tekintek: föltalálom itt ama' ditsö Apostoli férjfiat, Szent Albert Püspököt, 's ſzent buzgóságában, melly ötet társaival — az emberi Nem' üdvösségének munkásival — Romából Pannoniába vezérlé, majd a' Fejedelemnek Geyzának, majd fiának, a' nevendék Hertzegnek, Vajknak, vagy is Szent Istvánnak, oktatásával, kereſztelésével, a' kereſztény hitnek terjeſztésére tzélzó javallatokkal foglalatoskodni ſzemlélem; látom, melly jelesen gyümöltsözik apostoli prédikállása több vitéz Magyarok köztt is, melly ſzívrehatólag könyörög, esdeklik a' kereſztény rabſzolgáknak ſzabadulássokért *h*), mikép' törekedik a' kereſztény ſzeretetnek, ſzelidségnek

ſzel-

h) A' Magyaroknak rabſzolgáik lettek mind azon kereſztények, kiket kijövetelök' idején itt találtak, mind, a' kiket győzödelmeikkel a' külsö tartományokban foglyaikká tettek. Ezeknek ſzabadulása, vagy legalább sorssoknak enyhitése mindnyájoknak ſzívökön feküdt, kik a' kereſztény hitet Nemzetünk közé plántálták; valamint más réſzről ugyan ezen tárgy a' pogány Magyarokban nem kevés aggódást okozott. Említi ezt Engel Geſch. des ungariſch. Reichs I. Theil. 1-ter Abſchnitt.

ſzelletét üstökös Eleinknek ſzivökbe oltani; látom elvégre, melly ſzivſzakadva butsuzik ezer áldások köztt e' kisded magyar Anyaſzentegyháznak böltsöjétöl, hogy elöbb hál'adatlan nyájjához, utóbb meſzſze tartományokba költözvén, apostoli munkájának közepette elvegye a' Mártyrok' koronáját.

Oh ditsöséges hegy! oh magyar Sion! Téged *kedvelt meg az Úr Jákob-* Ps. 86.
nak minden hajléki fölött. Említtsem e' magaſztalásodra, hogy az Isteni Gondviselés kebeledbe helyhezteté az ö magyar Anyaſzentegyházának Föpapi Igazgatását, egyik föbb, 's igen jeles Székét a' közönséges Anyaſzentegyház' azon hatalmának, melly ama' béborultt setét idökben egyedül vala képes, a' népeket, nemzeteket, a' polgári társaságot, a' zabolátlanságnak, erőſzaknak, a' mélyebb elvadulásnak veſzélyétöl meg menteni? *i*)

* Tsu-

i) A' közép idöbéli Hierarchiának ezen érdemét megismérik több jeles Protestáns Tudósok is, kik közül némellyek emlittetnek Fö-Tiſzt. Horváth János Weſzpr. Kánonok Úr által *az Egyházi Kormányról* irtt nyomos értekezésében.

Tsudáljuk e' már, Jeles Halgatók! hogy még akkor is, midőn a' pogány hatalom által Eſztergamnak Érseki ſzéke ſölforgattatott, Káptalanja ſzámkivettetett, a' Szentek' Szentje puſztulásra jutott, hogy még akkor is a' Magyarnak ſzivéből ennyi ditső emlékezetek ki nem halhattak? Tsudáljuk e', hogy ſzemei, sohajtásai elfordulatlanul e' ſzent hegyen függvén, annak hajdani fényét újra földeríttetni, többſzöri törvények által, orſzágos megegyezéssel sürgölné? *k*)

Engeſztelődjetek tehát, ſzent Árnyékok, kik ſzázadoktol fogva itt a' puſztulás' helyén lebegvén, talán a' Magyarnak a' legnagyobb jók eránt majd érzéketlenségét, majd hál'adatlanságát vádoltátok! Hál'adó ſzívvel ölel ő titeket a' ſzent hitnek ajándékáért, melly a' ti munkátokkal, a' ti oltalmatok alatt, itt gyökerezvén, 's mint Sionbol a' törvény, innét terjedvén, nem tsak első Királyunknak thronusát fölfordulhatat-

k) 1723. 55. 1751. 3. 1802. 17.

tatlan talpkőre állitotta, hanem nemzetünket is megſzentelte, fölebb emelé annak emberi betsét, kivetközteté ſzilaj ſzokásibol, Europának tsinosabb népei közé helyhezteté! Forró tsókkal tiſztel ő titeket ditső mivetekért, a' polgári alkotmányért, melly a' ti böltsességtek, 's érdemitek által kezdetét, erősödését ugyan itt vévén, sok egyebek fölött kedvesé, kellemetesé teſzi társasági lételét. Mint nemzeti Ünnepét, úgy ünnepli a' mái napot, mellyben Magyar Orſzágnak nagy lelkű Fő-Papja, ditsőül uralkodó Apostoli Királyunknak nagy kegyelmitöl támogattatván, ſzent nyomdokitoknak helyét hoſzſzas gyáſzſzából kivetköztetni, 's újra megſzentelni, megditsőiteni indul; megditsőiteni az Úrnak emelendő hajlék által, melly diſzes fényével, fölségével az elsőt, utolsót meſzſze fölül mulja.

Te pedig, Fő-Méltóságú Hertzeg, és Primás! istenesen kezdett nagy munkádban tsüggedés nélkül halladni meg ne ſzünj. — Nem titok,

hogy

hogy magas akadályok tolonghatnak ſzent igyekezetid eleibe; mert mikor voltak kéſzülőben nagy dolgok, hogy ezeknek amazok eleibe nem álltak? Ám de Orſzágunknak Pártfogója, nagy Aſzſzonya, Mária, nemzetünknek első ditső Apostoli, Véd-Angyali, Szent Albert, és Szent István *l*) fölveſzik a' Mindenhatónak thronusánál e' jó ügynek, ez ő általok kezdett istenes munkának pártját; és én e' mennyei Segédekben, mindenek fölött pedig abban, a' *ki hatalmas mindeneket bőséges'ben megtselekedni, hogy sem mi kérjük, vagy értjük*, bizakodván, látom a' jövendők' sorában állhatatos igyekezetednek pompás győzödelmét. Látom már lélekben, a' hazának buzgó fiait, leányait e' ditső Sionhoz seregleni, 's a' fölséges boltozatok alatt ſzent borzadás közben a' Magasságbélinek áldozni. —

Ephes. 3. *v.* 20.

Mi

---

l) A' templom, mellynek fundamentoma letétetett, a' Bold. Szüznek, Szent István Király, és Szent Albert Mártyr, Magyar Orſzág' első Apostolinak tiſzteletére ſzenteltetik.

Mi hozzánk végre, Jeles Halgatók! mi lehet illendőbb, mint, hogy a' mennyek Urának, Nemzetünkkel, Orszá-gunkkal tett jótéteményiért, mellyeknek emlékezetét a' mái fényes ünneplés fölelevenité, alázatos szivvel buzgó hálát adjunk, további kegyelmiért, jóvoltáért, ditső Apostoli Királyunknak, 's Fölséges uralkodó Házának megtartásáért, az elkezdett nagy munkához mennyei áldomásokért esedezzünk? Mi lehet hozzánk illendőbb, mint e' jelenséggel tellyes napon, és helyen, az Anyaszentegyháznak tzéljához képest, a' kézzel épitendő templomrol, az ebben ábrázoltt mennyei szent városnak, az új Jerusálemnek emlékezetére emelkednünk, 's mélyen szivünkbe botsátanunk, hogy oda szükséges minden kivánságinkkal vágyódnunk, oda minden igyekezetinkkel törekednünk; mert *Szarándokok vagyunk, és Jövevények, mint minden atyáink; a' mi napjaink, mint az árnyék a' földön, és nints maradásunk.* Amen.

Eſztergamban, 1822.
nyomtattatott Beimel Jó'sef Ts. Kir. Privil.
és Orſz. Primási Könyvnyomtatónál.